

NIFS LOV § 2-8

INHABILITET

Veileder

NORGES
IDRETTSFORBUND

VEILEDER TIL NIFS LOV § 2-8

(Revidert av NIFs juridiske avdeling september 2023)

§ 2-8. Inhabilitet

(1) En tillitsvalgt, oppnevnt representant eller ansatt i et organisasjonsledd er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse:

a) når vedkommende selv er part i saken,

b) når vedkommende er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken,

c) når vedkommende er eller har vært gift med eller er forlovet eller samboer med en part,

d) når vedkommende leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret i et organisasjonsledd eller annen juridisk person som er part i saken.

(2) Likeså er vedkommende inhabil når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet; blant annet skal det legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for vedkommende selv eller noen som vedkommende har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om inhabilitetsinnsigelse er reist av en part.

(3) Er en overordnet inhabil, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av direkte underordnet i samme organisasjonsledd.

(4) Inhabilitetsreglene får ikke anvendelse dersom det er åpenbart at den tillitsvalgte, oppnevnte representanten eller ansattes tilknytning til saken eller partene ikke vil kunne påvirke vedkommendes standpunkt og idrettslige interesser ikke tilsier at vedkommende viker sete.

(5) Med part menes i denne bestemmelsen person, herunder juridisk person, som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder.

(6) I styrer, komiteer og utvalg treffes avgjørelsen av organet selv, uten at vedkommende medlem deltar. Dersom det i en og samme sak oppstår spørsmål om inhabilitet for flere medlemmer, kan ingen av dem delta ved avgjørelsen av sin egen eller et annet medlems habilitet, med mindre organet ellers ikke ville være vedtaksført i spørsmålet. I sistnevnte tilfelle skal alle møtende medlemmer delta. Medlemmet skal i god tid si fra om forhold som gjør eller kan gjøre vedkommende inhabil. Før spørsmålet avgjøres, bør varamedlem eller annen stedfortreder innkalles til å møte og delta ved avgjørelsen dersom det kan gjøres uten vesentlig tidsspille eller kostnad.

(7) I øvrige tilfeller avgjør vedkommende selv om vedkommende er inhabil. Dersom en part krever det og det kan gjøres uten vesentlig tidsspille, eller vedkommende ellers finner grunn til det, skal vedkommende selv forelegge spørsmålet for sin nærmeste overordnede til avgjørelse.

(8) Bestemmelsen gjelder ikke på årsmøter i idrettslag.

1. INNLEDNING

Reglene om habilitet følger av NIFs lov § 2-8, som slår fast at en ansatt, tillitsvalgt eller oppnevnt representant er avskåret fra å delta i behandlingen av en konkret sak eller i forberedelsen av denne dersom det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet. Dersom det foreligger slike omstendigheter anses personen «inhabil».

Formålet med inhabilitetsreglene er å sikre at en ansatt/tillitsvalgt/oppnevnt representant ikke tar utenforliggende eller usaklige hensyn ved forberedelsen eller avgjørelsen av en sak. Dermed bidrar habilitetsreglene til riktige avgjørelser. Reglenes formål er også å ivareta tilliten til dem som fatter avgjørelsene. I tillegg vil etterlevelse av reglene kunne bidra til å beskytte ansatte/tillitsvalgte/oppnevnte representanten mot at det sås tvil om deres troverdighet.

At saker behandles av habile personer, er avgjørende for at medlemmer og omverdenen skal ha tillit til at det skjer en forsvarlig behandling av saker i idretten. Det er å være inhabil, er ikke i seg selv kritikkverdig, så lenge den ansatte/tillitsvalgte/oppnevnte representanten sørger for å avstå fra å delta i forberedelsen til, eller behandlingen av saker der vedkommende er inhabil.

Habilitet bør derfor være et fast punkt på dagsorden på hvert enkelt styre-/ utvalgsmøte, se pkt. 6 for prosedyren for inhabilitetsvurderinger i kollegiale organer, og noe den enkelte ansatte vurderer før vedkommende starter forberedelsen av en sak som skal behandles.

Konsekvensen av inhabilitet kan bli at vedtaket blir ugyldig. Se pkt. 6.5.

Det er viktig å skille mellom valgbarhet og inhabilitet. Begrensningene i valgbarhet er begrunnet i at en bestemt stilling/posisjon på generelt grunnlag ikke er forenlig med å inneha et tillitsverv. Valgbarheten vurderes konkret knyttet til den enkelte personen som skal velges eller oppnevnes. Om en person er inhabil eller ikke, vurderes derimot konkret fra sak til sak. En person kan være inhabil i en bestemt sak, men habil i en annen.

NIF har laget to veiledere om valgbarhet, se her:

<https://www.idrettsforbundet.no/tema/juss/veiledere/>

2. «TILRETTELEGGE GRUNNLAGET FOR EN AVGJØRELSE» OG «TREFFE EN AVGJØRELSE»

En ansatt/tillitsvalgt/oppnevnt representant som er inhabil kan verken tilrettelegge grunnlaget for, eller treffe, en avgjørelse.

Tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse:

Å «tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse» omfatter arbeidet med å utrede, eller på annen måte forberede, en sak i forkant av at en avgjørelse fattes. Begrepet må forstås vidt og kan omfatte å avgi uttalelser, gi råd og veiledning, lage forslag til retningslinjer, foreta utredningsarbeid, lage innstillinger til et besluttede organ mv. Det kan f.eks. være en ansatt i et særforbund som forbereder en sak som skal behandles av forbundsstyret. Kontorteknisk bistand er imidlertid ikke omfattet av bestemmelsen.

Treffe en avgjørelse:

Begrepet «avgjørelse» er ikke definert i NIFs lov, men skal tolkes vidt, og omfatter mer enn det å treffe et vedtak i en sak. Beslutninger kan være både skriftlige og muntlige, og kan bestå både av aktive handlinger, og unnlater. Dette kan omfatte f.eks. å utforme pålegg, gi tillatelser/dispensasjoner, tildele midler, beslutte kjøp av varer eller tjenester, inngå avtaler, ilegge reaksjoner, klage på en avgjørelse eller avstå fra å klage fra en avgjørelse.

3. INHABILITET ETTER § 2-8 (1)

3.1 Innledning

I § 2-8 (1) a) til e) er det listet opp en rekke tilknytningsformer til en som er «part» i en sak og som vil innebære at vedkommende som har en slik tilknytningsform til en part, er inhabil med mindre unntaksbestemmelsene i § 2-8 (4) eller § 2-4 (8) kommer til anvendelse. Om unntaksbestemmelsene, se pkt. 5 nedenfor.

3.2 Partsbegrepet

Med «part» menes fysisk eller juridisk person som en avgjørelse retter seg mot, eller saken ellers direkte gjelder. Fysiske personer er mennesker, og juridiske personer er f.eks. et organisasjonsledd, et selskap, en stiftelse eller lignende.

En avgjørelse retter seg mot den som får rettigheter eller plikter som følge av avgjørelsen. For eksempel organisasjonsleddet som får et tilskudd, personen som oppnevnes til et tillitsverv, eller organisasjonsleddet som blir ilagt en reaksjon.

Også andre personer kan være berørt av en avgjørelse, for eksempel de som søkte på det samme tilskuddet uten å få innvilget søknaden, eller den som var oppnevnt til et

tillitsverv, men mistet dette som følge av at en ny person ble oppnevnt. Disse vil også være part i saken ettersom de blir direkte berørt av avgjørelsen.

3.3 Eksempler på partsbegrepet

En «part» er den en avgjørelse retter seg mot, eller direkte gjelder. I de fleste tilfeller er det helt uproblematisk å avklare hvem som er part i saken:

- Dersom et forbundsstyre skal behandle en sak som omhandler en mulig utelukkelse av et idrettslag fra konkurranser i en gitt periode, er idrettslaget part i saken.
- Dersom en idrettskrets skal beslutte å frata idrettslaget medlemskapet i NIF fordi det ikke lenger oppfyller medlemsforpliktelsene, er idrettslaget part i saken.
- Et idrettslag er part i saken når et forbundsstyre beslutter at idrettslaget skal avholde neste norgesmesterskap, eller beslutter at idrettslaget skal få tildelt et bestemt tilskudd.
- En person er part i en varslings sak dersom forholdet det varsles om gjelder denne personen. Den det varsles om (omvarslete) er også part i saken. At man varsler innebærer derfor ikke at man blir part i saken.

Flere organisasjonsledd kan være part i samme sak. Typisk gjelder dette tilfeller der et organisasjonsledd tildeler tilskudd basert på en søknadsordning. Da er alle som har søkt part i den samme saken. Dersom beslutningen om å tildele tilskudd tilligger forbundsstyret, og to av styremedlemmene er styreledere i to av de klubbene som har søkt om midler, vil begge disse være inhabile til å behandle saken etter NIFs lov § 2-8 (1 d).

Mer krevende blir habilitetsvurderingen der avgjørelsen som fattes ikke direkte gjelder organisasjonsleddet, men avgjørelsen like fullt får betydning for organisasjonsleddet. De aller fleste beslutninger et organisasjonsledd fatter vil ha betydning for medlemsorganisasjonene. Det innebærer imidlertid ikke at alle organisasjonsleddene dermed er part i saken. Et medlem av et idrettslag som sitter i styret i et særforbund er f.eks. ikke inhabil utelukkende fordi beslutningen styret fatter får betydning for alle idrettslagene som er tilsluttet særforbundet, inkludert det idrettslaget vedkommende selv er medlem av.

Ofte er det vanskelig å konkludere mht. om et organisasjonsledd er part i saken eller ikke. Er man i tvil, anbefales det at man i stedet for å vurdere partsbegrepet nærmere, vurderer habiliteten etter § 2-8 (2). Etter § 2-8 (2) er det ikke avgjørende om organisasjonsleddet er part eller ikke. Se nærmere nedenfor under pkt. 4.

NIFs lovutvalg har i sak 02/23-25 uttalt følgende om partsbegrepet i en situasjon der et særforbundsting skal ta stilling til om en idrett/aktivitet i forbundet skal avvikes:

"Personer som representerer idrettslag som driver en bestemt idrett/aktivitet er ikke av den grunn selv part i sak om å avvikle en idrett/aktivitet på et særforbundsting, og vil ikke av den grunn anses å ha en slik interesse at det foreligger særegne forhold. Avvikling vil dessuten ha betydning ikke bare for idretten/aktiviteten som eventuelt skal avvikles, men også for de gjenværende idretter/aktiviteter. Slike representanter vil derfor ikke være inhabile etter NIFs lov § 2-8 og kan delta i behandlingen og avgi stemme på et særforbundsting også i sak om å avvikle egen idrett/aktivitet."

4 Inhabilitet etter § 2-8 (2)

4.1 Innledning

I tillegg til de tilfeller som er omtalt i pkt. 3, er en tillitsvalgt/ansatt/oppnevnt representant inhabil når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet.

4.2 Forholdet mellom § 2-8 (1) og § 2-8 (2)

De særegne forholdene som gjør at en tillitsvalgt/ansatt/oppnevnte representant er inhabil etter § 2-8 (2), kan være av samme art som dem som er nevnt i § 2-8 (1).

Familierelasjoner som ikke dekkes av (1), kan derfor f.eks. etter omstendighetene likevel medføre inhabilitet etter (2).

4.3 Det må foreligge et særegent forhold

«Særegne forhold» betyr at ikke enhver generell interessetilknytning fører til inhabilitet. En alminnelig situasjon, som det er vanlig at mange mennesker befinner seg i, vil ikke være «særegent», og vil derfor ikke føre til inhabilitet. For eksempel blir ikke et styremedlem i et idrettslag inhabil i alle saker som gjelder barneidretten i idrettslaget kun fordi vedkommende har barn som er et aktiv i idrettslaget. Dersom en beslutning derimot innebærer en særlig fordel, eller ulempe, for en mindre gruppe barn, herunder styremedlemmets barn, vil vedkommende, etter en konkret vurdering, kunne bli ansett for å være inhabil.

For at det skal foreligge et særegent forhold må det foreligge fordeler eller ulemper som gjør seg særskilt gjeldende for personen selv, eller et begrenset antall personer som står i en viss tilknytning til denne personen. Det er ikke tilstrekkelig at avgjørelsen generelt kan føre til fordeler og ulemper for en større og ubestemt krets som også omfatter den tillitsvalgte/ansatte. Et særegent forhold som kan føre til inhabilitet er nært vennskap, eller uvennskap, til en som er part i saken og den ansatte/tillitsvalgte. Det at man kjenner vedkommende vil ikke i seg selv være tilstrekkelig til å bli inhabil.

At man er uenig med en part er normalt heller ikke tilstrekkelig til å bli inhabil. At noen har et privat engasjement i en sak, vil som hovedregel heller ikke medføre inhabilitet med mindre engasjementet er av en slik art eller styrke at det er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet. Personer som velges til f.eks. styreverv i et organisasjonsledd, må gis en vid adgang til å uttrykke generelle synspunkter uten å bli ansett inhabil. Dersom en tillitsvalgt/ansatt har gitt klart uttrykk for en helt bestemt oppfatning om hvordan utfallet i en konkret sak bør bli, før den er behandlet, kan dette imidlertid være et særegent forhold som kan føre til inhabilitet.

Det særegne forholdet må være egnet til å svekke tilliten til den tillitsvalgte/ansattes upartiskhet. Dette betyr at det, etter omstendighetene, kan foreligge inhabilitet selv der partene, og de som kjenner saken godt, er helt trygge på at den ansatte/tillitsvalgte ikke lar seg påvirke av utenforliggende hensyn.

Tilliten må altså vurderes utenfra; Hvordan vil beslutningen bli oppfattet av medlemsmassen, og omverden, dersom vedkommende forbereder eller deltar i behandlingen av saken?

Det er med andre ord uten betydning om vedkommende selv anser seg for å være fullt ut i stand til å treffe en objektiv og balansert avgjørelse, dersom det ikke vil fremstå slik for omverdenen.

Hensynet til omverdenens tillit til den beslutning som skal fattes, kan derfor medføre at et styremedlem må fratre som inhabil selv om både styremedlemmet selv, og de øvrige styremedlemmene, er helt trygg på at vedkommende ikke vil påvirkes av utenforliggende hensyn. Å bli erklært inhabil er derfor ingen negativ vurdering av en persons profesjonalitet, eller evne til å vurdere en sak objektivt.

Habilitetsreglene skal også ivareta hensynet til å unngå at personer utsettes for å delta i en beslutningsprosess der vedkommende har en tilknytning til partene eller saken som innebærer at det vil kunne bli en etterfølgende belastning å ha deltatt i behandlingen. Å erklære seg inhabil trenger derfor ikke bety at man selv ikke tror at man vil kunne foreta en objektiv vurdering, men kan være begrunnet i at man selv vurderer det slik at omverdenen ikke vil ha tillit til at beslutningen fattes på en upartisk måte.

I vurderingen av om en person skal anses å være inhabil, er det viktig å være bevisst at habilitetsreglene ikke skal brukes for å slippe å ta stilling til vanskelige eller kontroversielle temaer. At selve avgjørelsen kan bli gjenstand for offentlig diskusjon, og en ansatt/tillitsvalgt av den grunn ikke ønsker å delta i avgjørelsen, gir ikke grunnlag for å bli erklært inhabil. Se pkt. 6 for mer informasjon om prosedyren ved inhabilitetsvurderinger i kollegiale organer.

NIFs lovutvalg har i sak 02/23-25 gitt en uttalelse som omfatter partsbegrepet og særegne forhold, i en situasjon der et særforbundsting skal ta stilling til om en idrett/aktivitet i forbundet skal avvikles:

"Personer som representerer idrettslag som driver en bestemt idrett/aktivitet er ikke av den grunn selv part i sak om å avvikle en idrett/aktivitet på et særforbundsting, og vil ikke av den grunn anses å ha en slik interesse at det foreligger særegne forhold. Avvikling vil dessuten ha betydning ikke bare for idretten/aktiviteten som eventuelt skal avvikles, men også for de gjenværende idretter/aktiviteter. Slike representanter vil derfor ikke være inhabile etter NIFs lov § 2-8 og kan delta i behandlingen og avgi stemme på et særforbundsting også i sak om å avvikle egen idrett/aktivitet."

Mange foreldre har tillitsverv i et organisasjonsledd der egne barn deltar i aktiviteten i regi av organisasjonsleddet. Dette kan i visse tilfeller gi habilitetsutfordringer. Et eksempel er der et forbundsstyre skal fatte beslutninger som vil vedrøre barnet til et av styremedlemmene, f.eks. tildeling av stipender der barnet er en av søkerne, uttak til landslag der barnet er aktuelt for deltakelse, eller vurdering av om barnet skal påtales til NIFs domsutvalg. Er barnet å anse som part i en sak som styret skal behandle, eller barnet vil ha en særlig fordel, tap eller ulempe av en avgjørelse i styret, vil et styremedlem som er forelder til barnet, normalt være inhabil til å treffe avgjørelse i saken, med mindre unntaksbestemmelsen kommer til anvendelse.

Det viktigste styret kan gjøre når det behandler spørsmål der ulike relasjoner reiser spørsmål om habilitet, er at det vurderer habiliteten og protokollerer den vurderingen styret gjør. Da synliggjør styret at det har et bevisst forhold til habilitet. Dersom styret i etterkant blir møtt med kritikk, får styret i så fall vurdere om det ev. skal fatte et nytt vedtak i saken, se nærmere pkt. 6.4 nedenfor.

Mange styrer treffer beslutninger om tildeling av midler, mesterskap, eller andre goder. Er det en søknadsbasert ordning der et begrenset gode skal tildeles, vil alle som søker – enten det er et organisasjonsledd eller et enkeltmedlem – anses som part. Dersom et styremedlem i et særforbund som skal utdele midler til idrettslag, og har en slik relasjon til en av søkerne som er listet opp i § 2-8 (1), er styremedlemmet inhabil, f.eks. der det er begrensede midler eller goder til fordeling og det beror på skjønn hvem som skal få tildelt disse. Annerledes vil det være i tilfelle der det kun er objektive kriterier for tildelingen, slik at unntaket etter § 2-8 (4) vil kunne komme til anvendelse.

Dersom styremedlemmet i særforbundet derimot kun er et ordinært medlem av idrettslaget som har søkt, må spørsmålet om habilitet vurderes etter § 2-8 (2). Skal vedkommende anses inhabil må det foreligge særegne forhold, og her er det viktig at særforbundsstyret, når det vurderer styremedlemmets habilitet, også tar hensyn til tilliten utad og stiller seg spørsmålet; Hvordan vil medlemmene oppfatte det dersom et styremedlem deltar i tildelingen av et tilskudd til et idrettslag vedkommende selv er medlem av? Ettersom alle som er styremedlemmer i et idrettslag må være medlem av

idrettslaget tilsluttet et særforbund vil en streng praksis kunne gjøre samtlige styremedlemmer inhabile, og dermed vil ikke styret være beslutningsdyktig i denne type saker. Det styret i så fall må gjøre, er å protokollere at styret har vurdert spørsmålet om habilitet. Dersom de konkluderer med at samtlige er inhabile, kan det være at styret likevel vil ønske fatte vedtak i saken dersom det anses uhensiktsmessig å innkalle til et ekstraordinært særforbundsting for å løfte beslutningen dit. Dette kan f.eks. være situasjonen der det av tidsmessige grunner er nødvendig å fatte en beslutning før det er mulig å gjennomføre et ekstraordinært ting, eller dersom vedtaket i saken er av mindre betydning, og kostnadene og ulempene for organisasjonen ved å gjennomføre et ekstraordinært ting ikke står i samsvar med vedtaket som skal fattes. For å avhjelpe situasjonen kan styret vurdere å innhente ekstern bistand til å vurdere saken og anbefale et vedtak, slik at saken også blir vurdert av noen som ikke står i en slik relasjon til saken eller partene at det er grunnlag for å betvile vedkommendes habilitet.

I et slikt tilfelle må styret protokollere de vurderinger de har gjort, og vurdere om, og i så fall hvordan, partene i saken, eller hele organisasjonen, bør gjøres kjent med styrets vurdering slik at de som eventuelt er uenig i denne kan kreve et ekstraordinært ting for behandling av saken.

Det er ikke uvanlig at organisasjonsledd oppretter arbeidsutvalg, som fungerer som et forberedende organ for styret. Selv om enkelte styremedlemmer også sitter i arbeidsutvalget, innebærer ikke det at styremedlemmene automatisk anses som inhabile ved behandlingen av den samme saken i styremøtet. Det må foreligge særegne forhold ut over det at saken har vært vurdert og diskutert i arbeidsutvalget.

Det kan imidlertid være at avgjørelsen som skal treffes fordrer at vedkommende ikke tidligere har gitt sin mening til kjenne. F.eks. kan det dreie seg om en sak som ankes fra ett utvalg til et annet. Typisk gjelder dette disiplinærsaker. For at det skal være tillit til en upartisk to-instansbehandling, er det viktig at de som behandler en anke ikke allerede har tilkjennegitt en mening om hva utfallet bør være før de har fått saken til behandling. Organisasjonsleddene som har etablert en slik to-instansbehandling av saker bør vurdere å regulere dette i det regelverket som gjelder for behandlingen, slik det f.eks. er gjort i NIFs sanksjonsreglement § 1-12-3-2 (6) der det bl.a. står at ingen i domsorganet kan være med på forberedelsen av saken eller avgjørelsen dersom de på forhånd offentlig har gitt sin oppfatning av saken til kjenne.

5 Momenter som er relevante ved vurderingen

5.1 Innledning

Ved vurdering av habilitet må det foretas en konkret helhetlig, skjønnsmessig vurdering hvor flere momenter vil være relevante.

Følgende overordnede spørsmål bør stilles:

- Er det forhold i saken som rent faktisk kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes upartiskhet/objektive vurderingsevne?
- Er det forhold i saken som for omverdenen kan oppfattes slik at vedkommendes upartiskhet/objektive vurderingsevne er svekket?

Etter NIFs lov skal det i vurderingen blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en særlig fordel, tap eller ulempe for vedkommende selv, eller noen som vedkommende har en nær personlig tilknytning til, og om inhabilitetsinnsigelse er reist av en part.

5.2 Vurderingstema – «særlig fordel tap eller ulempe»

For at noe skal være en «særlig» fordel/tap/ulempe for vedkommende eller noen denne har nær personlig tilknytning til, må det dreie seg om en fordel/ulempe som tilkommer vedkommende spesielt, eller som han/hun vil merke i spesielt stor grad. Dersom en tillitsvalgt/ansatt har en personlig økonomisk fordel av sakens utfall, vil dette normalt tilsa inhabilitet. Det samme gjelder der medlemmet selv, eller medlemmets nærstående, har andre særinteresser som påvirkes av utfallet. En slik personlig interesse behøver ikke å være økonomisk. Hvis mange vil få tilsvarende fordel/ulempe, er det normalt ingen «særlig» fordel/ulempe for vedkommende.

Et vanlig godt bekjentskap og samarbeid leder normalt ikke til inhabilitet. I miljøer der «alle kjenner alle», vil et kjennskap ikke innebære inhabilitet. Skal det foreligge inhabilitet, må det være noe mer, som f.eks. et personlig vennsforhold til parten. Om relasjonen er av en slik art at den bør innebære inhabilitet, vil bero på en konkret vurdering. Hensynet til hvordan omverdenen vurderer forholdet være et viktig moment i denne vurderingen.

At man i vurderingen av én eller flere saker står i et uttalt og skarpt motsetningsforhold, vil ikke automatisk lede til inhabilitet, men om det foreligger et personlig uvennskap vil inhabilitet normalt foreligge.

5.3 Vurderingstema: Inhabilitetsinnsigelse er reist av en part

I habilitetsvurderingen skal det også legges vekt på det er fremmet en inhabilitetsinnsigelse av en part. Det er ikke stilt krav til hvordan innsigelsen framsettes. Både skriftlige og muntlige innsigelser vil være relevante.

Bestemmelsen tar bare sikte på partsinnsigelser som er reist i forkant av, eller under, sakens behandling. Det er ingen automatikk i at en inhabilitetsinnsigelse fra en part må tillegges avgjørende betydning, men det skal vektlegges. En inhabilitetsinnsigelse fra parten vil for eksempel ha liten betydning når det ellers i saken er lite som taler for at vedkommende er inhabil, eller når habilitetsinnsigelsen fremstår grunnløs. Innsigelser til habilitet har derfor størst betydning når det er tvil om vedkommende er habil.

I et styre vil dette innebære at en berettiget tvil om habilitet, kombinert med at innsigelser til habiliteten er reist fra en part, normalt være tilstrekkelig til å konstatere at det foreligger forhold som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet.

Eksempel:

Et styre i et idrettslag skal gå til innkjøp av en større mengde datamaskiner. Styret engasjerer en konsulent som bistår styret i en anbudskonkurranse. Konsulenten presenterer de tre beste tilbudene for styret, hvorav et tilbud som er gitt av et selskap eid av samboeren til et av styremedlemmene. Konsulentens konklusjon er at dette tilbudet er det beste. Styret beslutter å inngå avtale med samboeren til styremedlemmet. Det er ikke noe galt med den avgjørelsen som fattes, men hvordan vil dette se ut utad, overfor idrettslagets medlemmer som ikke sitter med den samme kunnskapen om prosessen og tilbudene? I et slikt tilfelle må styret også vurdere tilliten utad, og om styremedlemmet av den grunn bør fratreges behandlingen av saken som inhabil.

5.4 Konklusjon

Det er viktig at alle aktuelle momenter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hvis flere momenter trekker i retning at en person er inhabil, tilsier dette vedkommende ikke bør tilrettelegge grunnlaget for avgjørelsen, eller treffe avgjørelsen, men fratreges som inhabil. Dersom vedkommende selv mener å være habil, bør det stilles følgende kontrollspørsmål:

Vil omverden kunne ha en svekket tillit til den beslutningen som skal fattes dersom vedkommende deltar? Det må være en vurdering som bygger på mer enn løse antagelser og spekulasjoner. Man må vurdere det slik at det er sannsynlig at det vil kunne reises spørsmål ved en persons upartiskhet, og at dette vil svekke tilliten til den aktuelle beslutningen.

6 UNNTAK

Etter § 2-8 (4) får inhabilitetsreglene ikke anvendelse dersom det er «åpenbart» at vedkommendes tilknytning til saken eller partene ikke vil kunne påvirke vedkommendes standpunkt og «idrettslige interesser» ikke tilsier at vedkommende viker sete.

Dette er et snevert unntak og vil sjelden komme til anvendelse. I praksis er dette et unntak som kommer til anvendelse ved avgjørelser der det ikke er særlig rom for skjønn, og der det heller ikke for omverdenen fremstår som betenkelig at inhabilitetsreglene ikke får anvendelse, f.eks. ved tildeling av goder basert på helt fastsatte kriterier.

Etter § 2-4 (8) gjelder bestemmelsen ikke på årsmøter i idrettslag. Dette innebærer at et medlem f.eks. kan fremme forslag i saker der vedkommende har en særlig fordel av at vedtaket fattes.

7 PROSEDYREN VED INHABILITETSVURDERINGEN I STYRER, KOMITEER MM

7.1 Innledning

I kollegiale organer (styrer, råd, utvalg, komiteer) er det organet som beslutter om en person er inhabil eller ikke. Den enkelte kan ikke selv erklære seg inhabil og trekke seg fra behandlingen av den aktuelle saken.

Habilitet bør være et fast punkt på dagsorden til hvert enkelt styre-/utvalgsmøte. Under dette punktet i møtet bør det kortfattet protokolleres at spørsmålet om habilitet har stått på dagsorden, hvilke forhold som eventuelt har vært drøftet og styrets/utvalgets beslutning. Styre-/utvalgsmedlemmene bør i god tid forut for møtet varsle om eventuelle forhold som gir grunnlag for å vurdere habilitet.

7.2 Mulig inhabilitet hos et medlem

Habilitetsspørsmålet avgjøres ved flertallsvedtak i styrer/utvalg mm.

Når spørsmål om habiliteten til et medlem skal behandles, kan ikke vedkommende selv delta. Det betyr at vedkommende ikke har anledning til å delta i drøftelsen av habilitetsspørsmålet, eller votere. Når styret vurderer spørsmålet, må vedkommende gå ut av møtelokalet slik at de øvrige deltakerne kan diskutere saken fritt. Det er ikke tilstrekkelig at vedkommende blir sittende i møtelokalet som en observatør.

At vedkommende fratrer og går ut mens saken behandles, må protokolleres. Vedkommende har imidlertid rett til å uttale seg om habilitetsspørsmålet før saken tas opp til drøftelse og votering, og det kan være det kollegiale organet ønsker at vedkommende bidrar til å avklare spørsmål mm. før en beslutning om habilitet tas.

I noen tilfeller kan det mistenkes at det fremsettes inhabilitetsinnsigelser utelukkende for å fjerne en bestemt person fra behandlingen av en bestemt sak. Det at den personen får uttale seg om egen mulig habilitet, og at selve beslutningen treffes som en flertallsavgjørelse, vil kunne bidra til å minske faren for et slikt misbruk av habilitetsreglene.

Om mulig bør det innhentes et varamedlem. Styret vil imidlertid fortsatt være vedtaksført dersom et flertall av styrets medlemmer er til stede. Er det f.eks. et styre på 5 personer og 1 må fratre pga. inhabilitet, er styret fortsatt vedtaksføre dersom 3 habile styremedlemmer er til stede.

7.3 Mulig inhabilitet hos flere medlemmer

Dersom det i en sak oppstår spørsmål om inhabilitet for flere medlemmer, kan ingen av dem delta ved avgjørelsen av sin egen eller et annet medlems habilitet, med mindre organet ellers ikke ville være vedtaksført i habilitetsspørsmålet. I sistnevnte tilfelle skal alle møtende medlemmer delta. Merk at de ikke skal delta i behandlingen av selve saken, men kun i behandlingen av inhabilitetsspørsmålet.

Det har ingen betydning om det er reist ulike habilitetsinnsigelser mot medlemmene. Gjelder innsigelsen samme sak, må alle medlemmene fratre og gå ut av møtelokalet med mindre styret ellers ikke ville vært vedtaksført, jf. over.

Adgangen til å fremme flere habilitetsinnsigelser i en og samme sak kan tenkes misbrukt dersom noen prøver å fjerne så mange styremedlemmer som mulig, for å sikre flertall i en bestemt sak. Det kan i så fall fremmes forslag om at saken skal utsettes slik at styret kan få innkalt det nødvendige antall varamedlemmer, før en vurderer habiliteten til den enkelte. Ved et slikt utsettelsesvedtak skal også de medlemmene som er påstått inhabile delta.

Dersom de gjenværende styremedlemmene konkluderer med at så mange av de øvrige styremedlemmene er inhabile, at styret ikke lenger er vedtaksført, kan styret enten forsøke å hasteinnkalle varamedlemmer, ev. utsette saken for å få på plass varamedlemmer.

Dersom styret, til tross for bruk av varamedlemmer, likevel ikke er vedtaksføre, er utgangspunktet at saken må løftes til neste nivå, dvs. til årsmøte/tinget. Dette kan imidlertid være både tid- og kostnadskrevende for det aktuelle organisasjonsleddet. Dersom avgjørelse i saken haster, eller at beslutningens betydning ikke tilsier at det vil være fornuftig ressursbruk å løfte denne for et årsmøte/ting, kan et alternativ være at styret beslutter å fatte vedtaket selv om dette fattes av styremedlemmer som er inhabile. Dette må protokolleres, og organisasjonsleddets medlemmer må informeres om beslutningen. Medlemmene kan da protestere på denne fremgangsmåten og kreve årsmøte-/tingbehandling. Dette bør i så fall etterkommes av styret, og styret bør vurdere på eget initiativ å innkalle til et årsmøte/ting, selv om de som har protestert ikke utgjør et tilstrekkelig antall til at styret plikter å innkalle et årsmøte/ting.

En slik prosedyre anbefales kun i mindre og kurante saker. I øvrige saker må saken løftes til årsmøte/ting dersom styret ikke er beslutningsdyktig pga. inhabilitet. Saken kan ikke løftes til et overordnet organisasjonsledd, med mindre en slik mulighet er regulert i regelverk gitt av det overordnede organisasjonsleddet.

7.4 Virkningen av inhabilitet i styrer, komiteer mm

Det kan være at styret selv, etter at vedtaket er fattet, oppdager at et medlem var med på behandlingen av saken selv om det forelå inhabilitet. Spørsmålet er da hvilken betydning dette har for vedtaket.

Dersom ett eller flere medlemmer av et styre/utvalg e.l., har vært med på behandlingen av saken selv om de var inhabile, er spørsmålet hvilken betydning dette har for vedtaket.

Inhabilitet er en saksbehandlingsfeil som først vil gjøre et vedtak ugyldig dersom feilen har kunnet påvirke vedtaket. Slik ugyldighet må avgjøres konkret i hvert enkelt tilfelle.

For å unngå at det utad kan sås tvil om beslutningen er fattet på korrekt måte, anbefales det at styret/organet treffer en ny beslutning der vedkommende som er inhabil ikke deltar i behandlingen av saken. I så fall må styret først vurdere om det er anledning til å treffe en ny avgjørelse. Det avhenger bl.a. av om beslutningen er iverksatt og om den/de beslutningen er rettet mot har innrettet seg etter avgjørelsen.

Dersom det rettes en inhabilitetsinnsigelse til et styrevedtak i ettertid, og styret ikke foretar seg noe i saken, kan saken ev. løftes til årsmøtet/tinget.

7.5 Prosedyre og virkning av inhabilitet i andre tilfeller

Dersom forberedelsen av en avgjørelse, eller selve avgjørelsen, ikke treffes av et kollegialt organ, men av en enkeltperson, er det vedkommende selv som må avgjøre egen habilitet, jf. § 2-8 (7). Dersom vedkommende finner grunn til det, plikter vedkommende å forelegge habilitetsspørsmålet til sin nærmeste overordnede til avgjørelse. Tilsvarende plikter vedkommende å gjøre dette dersom en part krever det.

Gjelder det en ansatt i et særforbund, vil normalt generalsekretæren være nærmeste overordnede. Gjelder det generalsekretæren selv, vil nærmest overordnede være styret med mindre styret har delegert myndigheten til å avgjøre generalsekretærens habilitet til ett eller flere styremedlemmer.

Er en overordnet inhabil, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av direkte underordnet i samme organisasjonsledd. Er det f.eks. inhabilitet hos en avdelingsleder i et særforbund, fører dette til inhabilitet for øvrige personer i avdelingen, men ikke for generalsekretæren, eller en avdelingsleder, i en annen avdeling.

8 Spørsmål om habilitet?

Idrettslag og idrettsråd som har spørsmål om habilitet, kan henvende seg til den aktuelle idrettskretsen. Særkretser/regioner kan henvende seg til særforbundet. Idrettskretser og særforbund kan henvende seg til NIFs juridiske avdeling på juss@idrettsforbundet.no.